

Posudek magisterské diplomové práce

OCHRANA INVESTIC PRODUCENTŮ V UMĚNÍ

1. ÚVODNÍ SLOVO, VÝBĚR TÉMATU PRÁCE A OBSAHOVÉ NAPLNĚNÍ TÉMATU

1.1. Diplomant si zvolil téma navýsost **zajímavé a přínosné**, jelikož otázka ochrany investic producentů je v rámci praxe divadelního nebo obecně kulturního manažera či producenta **velmi důležitá**. Diplomant v zásadě **správným způsobem vyvodil z práva oblasti**, které mohou mít (a skutečně mají) na problematiku **investic přímý dopad** (zejména úprava daná autorským zákonem a občanským zákoníkem, některými předpisy spadajícími do oblasti práv průmyslových, kde je ovšem regulace poněkud „roztříštěná“ do více zákonných norem). Pravdou je, že v rovině národního práva České republiky nenalezneme žádné další (zákonné) normy, které by regulovaly ochranu „obecných“ investic soukromých subjektů (míněno kulturních producentů, stranou samozřejmě nechávám ochranu finančních nástrojů/investic v podobě cenných papírů apod.). Nic jako „zákon o ochraně investic“ v oblasti soukromého práva ČR neexistuje a ani jiný podobný speciální zákon zaměřující se pouze na tuto problematiku. Jistě by přicházelo v úvahu zabývat se právní úpravou v rovině **práva evropského a mezinárodního** (zejména pokud jde o mezinárodní smlouvy týkající se ochrany investic: <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/dohody-o-podpore-a-ochrane-investic/prehled-platnych-dohod-o-podpore-a-ochra>), nicméně rozumím tomu, že to jsou oblasti skutečně již velmi složité, stojící mimo rámec možností a požadavků studentů divadelní fakulty. Systematicky vzato a pro úplnost mohl však diplomant zmínit alespoň **ochranu v rovině ústavní** (Preambule Ústavy, čl. 15 odst. 2 a čl. 34 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod).

2. ZHODNOCENÍ Kladů A Záporů PRÁCE:

2.1. Diplomant se vcelku obstojně vypořádává s popisem skutkového stavu a s tím, jak to chodí v praxi. Potud nemám žádných zásadnějších výtek, kromě několika případů poněkud **krkolomných, neobratných nebo stylisticky problematických vyjádření či formulací**, které lze v zásadě odpustit. Kosa však narazí na kámen, když diplomant zabrousí do „**právních vod**“ a pokouší se analyzovat právní předpisy, vyvozovat z nich závěry, sám právní postuláty formulovat či obecně pracovat s právní terminologií. Konkrétně se to týká především používání a definování pojmů „investor“, „producent“, „podnikatel“, „živnostník“ apod., nebo práce s pojmy „zvukově-obrazový záznam“, „audiovizuální dílo“ a „díla audiovizuálně užitá“ apod.

2.2. Příliš nerozumím tomu a polemizuji s tím, proč se diplomant obšírněji zabývá a poměrně detailně popisuje **majetková práva autorů** a s veškeré s tím spojené **autorskopravní konsekvence (trvání práv, vydání díla, domněnka autorství, zákonné výjimky z ochrany a spousty dalších témat)**, neboť jsem toho názoru, že jde o **oblast stojící mimo (hlavní) záběr a téma diplomové práce**. Ano, i na majetková práva autorů můžeme bezpochyby pohlížet jako na „investice“, to nepopírám, a jistě je třeba je chránit, nicméně téma práce se má věnovat ochraně investice producentů, nikoliv autorů, přičemž autory jako producenty (v obvyklém chápání) opravdu nevnímám. Vlastně diplomant nikde ve své práci dostatečně nevysvětlil, zda za „producenty“ má čtenář chápat také autory (anebo třeba i výkonné umělce), tedy chybí jakési úvodní základní vysvětlení, včetně přiměřeného zdůvodnění a argumentace, **koho konkrétně považuje či naopak nepovažuje za „producenta“ pro účely**

diplomové práce (a nemám tím na mysli pokus o jakousi obecnou definici producenta ve smyslu „téměř jakékoliv právnické nebo fyzické osoby“, která je obecná, povrchní a v důsledku/praxi nic neřeší) čili **koho konkrétně se práce vlastně má týkat**. Proto se tak v práci dočteme o „ochraně investic“ tak nějak vlastně všech zainteresovaných osob (autorů, výrobců atd.), bez bližšího vysvětlení, koho investice má být v konkrétním popisovaném příkladě chráněna a jaké jsou či nejsou mezi subjekty vztahy. Očekával bych nějakou souhrnnou kapitolu, v níž by se hovořilo například o tom, že z hlediska kulturního managementu máme (příkladem) filmové producenty, hudební producenty, divadelní producenty a literární producenty (případně též producenty ve výtvarném umění), přičemž každý z nich disponuje těmito či jinými právy (ať už tzv. statusovými dle autorského zákona, případně jinými dle jiných právních norem). Ničeho podobného (souhrnného a zpřehledňujícího, s výjimkou asi dvou vět uvedených v závěru práce) se ale v práci nedočkáme, přitom by taková kapitola byla velmi důležitá.

- 2.3. V přímé návaznosti na problém nastíněný v předchozím bodu, v práci **postrádám kontextové nahlížení na problematiku**, snahu pojímat problematiku **všeobecně a srovnávacím způsobem**, **chybí** mi také **kritický náhled a myšlení** diplomanta, pokud jde o stávající právní regulaci (stav právních norem „de lege lata“) nebo situaci v producentské (aplikační) praxi (včetně úvah „de lege ferenda“), k čemuž se diplomant – až na drobné výjimky – nijak kriticky ani nekriticky nevyjadřuje, ani jedno z toho nijak nehodnotí a spíše obě oblasti pouze „popisuje“. **Práce se tak nevyhýbá značné popisnosti na úkor vlastního tvůrčího vkladu, názoru a úvah diplomanta**. Pokud bych měl uvést příkladem, co mám přesně a konkrétně na mysli: diplomant na většině míst práce pouze vlastními slovy abstrahuje obsah **právních norem (popřípadě z právních předpisů přímo cituje)**, ovšem – s přihlédnutím k tomu, že se jedná o diplomovou **magisterskou** práci - nemá toto žádnou přidanou hodnotu, když diplomant **nevyvozuje z právních norem žádné konkrétní závěry**, k normativnímu textu se většinou **nijak (tj. kriticky ani nekriticky) nevyjadřuje, chybí návaznosti a provázanosti** na aplikační producentskou praxi nebo **zasazení do kontextu toho, co přesně to znamená v praktickém důsledku pro producenta nebo pro ochranu jeho investic**.
- 2.4. Podle mého názoru je zapotřebí ve striktním pojetí rozlišovat mezi „ochranou investice“ producenta na straně jedné a mezi různými možnými (spíše „doplňkovými“ či druhotnými) **zdroji financování** (dejme tomu) realizace umělecké činnosti producentů na straně druhé, které mohou mít svůj základ v právní normě. Na mysli mám především to, že o ochranu investice (která jediná je tématem práce!) se bude jednat v případě, kdy producent disponuje určitými právy a podle právních norem anebo v praxi buď má nebo nemá právní prostředky či nástroje, jak taková práva ochránit (př. statusová originální práva, tj. práva výrobce, ochranné známky, nároky podle §40 autorského zákona, nekalá soutěž a jiné civilní žaloby apod.), u zdrojů financování se může jednat právě například o různé formy „dodatečných“ odměn, které přiznává autorský zákon a které jsou vybírány hlavně prostřednictvím kolektivní správy. **Skutečně se však nedomnívám, že určité zdroje (možnosti) financování nebo určité zdroje příjmů pramenící z autorského zákona, které diplomant do práce bez dalšího zahrnuje, jsou něčím, co bychom správně měli řadit pod téma „ochrana investice“, neboť o ochranu investice v uším slova smyslu nejde**. Diplomant tuto rozdílnost ponechává bez povšimnutí a do práce „zamíchává“ vše výše uvedené bez bližšího rozlišení a/nebo vysvětlení.
- 2.5. V práci **chybí** bližší a konkrétní rozbor **právních nástrojů možné obrany při porušení autorských práv a práv souvisejících s právem autorským** (je to zmíněno jen velmi okrajově a nedostatečně), stejně tak jako **chybí** v práci srovnání vlastností ochrany v rámci práv autorských a v rámci jiných právních odvětví (nekalá soutěž, průmyslová práva).
- 2.6. Abych nebyl pouze kritický, za cenný přínos práce považuji kapitolu č. 5 popisující konkrétní soudní či jiné sporné případy (kauzy) z praxe a jejich rozbor a kapitolu č. 6 zabývající se problematikou tzv. „buy-outu“.

2.7. Práce je systematicky rozdělena (byť osobně bych si dovedl představit jako vhodnější řazení nikoliv podle zákonů, nýbrž podle jednotlivých uměleckých odvětví), diplomant pracuje dobře s českým jazykem, byť gramatickým chybám se bohužel zcela nevyhýbá. Práce obsahuje dostatek odborné a jiné související literatury a jiných zdrojů. Pokud jde o citační normu, v tomto ohledu neshledávám žádné zásadní nedostatky až na jednu výjimku, a to, že u velkého množství zdrojů není uvedena konkrétní strana, z níž bylo čerpáno.

3. PŘÍKLADY K JEDNOTLIVÝM PROBLEMATICKÝM BODŮM, KDE SE ZÁVĚRY DIPLOMANTA NESOUHLASÍM NEBO S NIMI PŘINEJMENŠÍM POLEMIZUJI, TVRZENÍ POKLÁDÁM ZA NESPRÁVNÁ NEBO NEOBRATNĚ, FORMULAČNĚ, STYLISTICKY ČI NESPRÁVNĚ ČI NEPŘESNĚ FORMULOVANÁ:

3.1. Nevnímám jako šťastné řešení, že se diplomant pokouší kategorizovat umění podle demonstrativního výčtu autorských děl dle §2 AZ. Když byl diplomant nespokojen s kategorizacemi, které našel v odborných knihách a citoval z nich, mohl si sám v rámci vlastní tvůrčí invence (které je v práci poskrovnu) vytvořit vlastní kategorie pro účely vlastní práce.

3.2. Dovoluji si vyslovit nesouhlas s tím, jakým způsobem diplomant nakládá s pojmy „zvukově-obrazový záznam“, „audiovizuální dílo“ a „díla audiovizuálně užitá“, kdy podle mého názoru

- a) audiovizuální díla nejsou podmnožinami zvukově-obrazových záznamů, resp. je nepřesné to takto formulovat,
- b) audiovizuální dílo je tvořeno (...) díly audiovizuálně užitými, anebo že
- c) typickou vlastností audiovizuálně užitých děl je, že „nejsou vhodná pro samostatné užití“ (vše na str. 6 práce)

O těchto výše uvedených odlišných a na sobě nezávislých předmětech ochrany nelze hovořit tak, že „jedno je podmnožinou druhého“, nebo že „jedno je tvořeno druhým“. Velmi stručně řečeno, správně by mělo být napsáno, že

- a) zvukově-obrazové záznamy mohou či nemusí zaznamenávat audiovizuální díla (a tím pádem též díla audiovizuálně užitá) (zajímavé přitom je, že přehled možných druhů záznamů popsán na str. 22 je formulován správně), o „podmnožinu“ se nemůže jednat i z toho důvodu, že v obou případech jde o práva zcela jiného charakteru (tvůrčí/investiční), mající jiného nositele (autor/výrobce),
- b) audiovizuální dílo je tvořeno (vzniká) **uspořádáním** děl audiovizuálně užitých (viz definice §62 odst. 1 AZ), není ale tvořeno audiovizuálními díly samotnými jako takovými, což by ani nedávalo smysl, neboť takový výrok by z pohledu logiky znamenal absurdní závěr, že audiovizuální dílo a díla audiovizuálně užitá jsou jedno a totéž (a mají tudíž i stejného autora), anebo že díla audiovizuálně užitá ve svém souhrnu tvoří audiovizuální dílo (což se již trochu blíží pravdě, ale přesné to není).
- c) podle definice §64 odst. 1 AZ je dílem audiovizuálně užitým **jakékoliv dílo, které je zařazeno do audiovizuálního díla**; tvrzení, že audiovizuálně užitá díla nejsou vhodná pro samostatná užití, nemá žádnou právní oporu. Totiž bez ohledu na to, že pro účely filmu byla taková díla (mimo jiné také) zaznamenána (zachycena) na filmový pás, není žádný důvod pro to, aby taková díla (snad kromě kamery, střihu a zvuku, u nichž je ovšem diskutabilní, zda se vůbec jedná o autorská díla, přičemž různé státy je různě uznávají či neuznávají) nemohla být jinak užitá mimo rámec filmu. Skutečnost, že díla audiovizuálně užitá byla vytvořena primárně pro účely jejich spojení s konkrétním jedním filmem (tj. zařazení do díla audiovizuálního) z nich opravdu ještě nečiní díla, která by neměla být vhodná pro samostatná užití (viz kupříkladu festival „Soundtrack Poděbrady“ zaměřený mimo jiné na živá provádění filmové scénické hudby).

3.4. Diplomant nedostatečně či nepřesně vymezuje skutečný rozdíl mezi pojmy „producent“ a „investor“, kdy se pokouší vcelku přijatelně oba pojmy (právem explicitně nedefinované) vymezit, nicméně

vystihnoutí pravé podstaty toho, v čem se liší, chybí. Není lépe vysvětleno, že producent je tím, který poskytl vlastní investici nebo část investice do projektu a s produktem posléze navenek nakládá (právě na vlastní odpovědnost), zatímco investor poskytl do projektu vlastní investici a sleduje primárně buď alespoň návratnost investice nebo lépe podíl na zisku (tiché společenství, „joint venture“, koprodukce), nicméně u investora („neproducenta“) chybí vlastní přiznaná odpovědnost za nakládání s produktem navenek a často také s tím související „organizační“ či jinak aktivní činnost. Kupříkladu forma spolupráce v podobě tzv. koprodukce, kdy producent a investor spolupracují a sdílí náklady a výnosy, není explicitně zmíněna.

- 3.5. Diplomant nepracuje s pojmy „podnikatel“ a „producent“ jako s odlišnými pojmy (pozor, producent může a nemusí být podnikatel a podnikatel může a nemusí být producentem). Viz citace ze str. 12: „Za producenta lze dle občanského zákoníku považovat osobu, a to právnickou i fyzickou, která se snaží sama na vlastní účet a odpovědnost a soustavně dosáhnout zisku“. Občanský zákoník ale nedefinuje producenta, nýbrž podnikatele, jinými slovy, diplomant s pojmy „podnikatel“ a „producent“ nakládá synonymicky, což nelze. Obdobně je též na str. 64 (z závěru práce) nesprávně uvedeno: „Na základě zákonů a jazykových slovníků bylo odvozeno, že producentem je fyzická nebo právnická osoba, která se snaží soustavně na vlastní účet a odpovědnost dosáhnout zisku“.
- 3.6. Problematických konstatování je v této souvislosti v práci celá řada, příkladem: „Investorem je také právnická nebo fyzická osoba, ale na rozdíl od producenta nemusí vyvíjet soustavnou činnost“. To je opět důkazem toho, že diplomant si plete pojmy „producent“ a „podnikatel“, jelikož nevidím důvod, proč by producent nemohl realizovat pouze jeden svůj „životní“ projekt (a stále mohl být nazýván producentem), zatímco znak soustavnosti se (s ohledem na zákonnou definici) týká podnikatele, nikoliv producenta.
- 3.7. Ve výčtu relevantních pojmů v oblasti snahy o pojmenování různé činnosti různých subjektů (investor, podnikatel, producent apod.) chybí pojem „uživatel“.
- 3.8. Podobným způsobem se diplomant vyjadřuje trochu zmatečně také o živnosti v relaci k podnikání, resp. trochu opomíjí fakt, že živnostenské podnikání (podle živnostenského zákona) je jednou z možných forem (podmnožinou) „obecného“ podnikání podle občanského zákoníku. Naopak píše, že definice „podnikání“ a „živnosti“ jsou skoro stejné v obou zákonech (čímž chce asi říci, že je to totéž, což není pravda). Viz citace ze str. 12: „Zároveň došlo k porovnání s živnostenským zákonem, který pojem definuje téměř totožně“. To ano, ale živnostenský zákon definuje „živnost“, a občanský zákoník definuje „podnikání“, přičemž obojí není stejné.
- 3.9. U téměř každé z „kategorií umění“ diplomant v závěru podkapitoly píše, že dílo v rámci té či oné subkategorie může vzniknout na objednávku, v rámci zaměstnaneckého poměru, nebo jako školní dílo. To je však zcela zbytečné vystihovat u každé subkategorie zvlášť, neboť daný závěr je v podstatě obecně platný u takřka všech děl.
- 3.10. Na straně 14 diplomant píše, že osobnostních práv se nelze vzdát a ani po smrti autora je nikdo nemůže vykonávat. Formálně je „vykonávat“ nikdo skutečně nemůže, ale tvrzení ani tak není vůbec přesné, když opomíjí existenci tzv. postmortální ochrany díla.
- 3.11. Str. 15: „Zákonná ochranná doba majetkových práv u investičních děl je udělena zpravidla na 50 let od pořízení.“ Nic jako „investiční díla“ ovšem neexistuje; práva výrobce zvukového a zvukově-obrazového záznamu jsou sice doktrinálně považována za práva „investičního charakteru“, nicméně nejedná se o „díla“. Diplomant v práci na více místech hovoří o „záznamech“ jako o „dílech“, což není přesné.

- 3.12. Str. 16: „Pokud dílo vytvořilo více autorů pod vedením jedné osoby a nelze rozpoznat autory jednotlivých částí, jedná se o dílo kolektivní“. To, že nelze rozpoznat autory jednotlivých částí, není ovšem pojmovým znakem kolektivního díla. Pojmovým znakem je to, že příspěvky zahrnuté do kolektivního díla nejsou schopny samostatného užití, což je něco docela jiného než to, že „nelze rozpoznat autory jednotlivých částí“ (autory jednotlivých částí naopak většinou rozpoznat lze, když v kolektivních díle bývá často uveden a představen celý autorský kolektivní tým a bývá v díle napsáno, které kapitoly psal ten či který autor).
- 3.13. Na str. 32 je poněkud nesystematicky zařazena pasáž o ochraně dobré pověsti právnické osoby (upravené občanským zákoníkem) do podkapitoly zabývající se ochrannými známkami (upravenými zákonem o ochranných známkách).
- 3.14. Na mnoha místech práce diplomant nerozlišuje mezi „výkonem majetkových práv“ a „kvazilicencí“, když obojí porůznu zaměňuje (tj. používá jako synonyma, v nesprávných souvislostech).
- 3.15. Str. 63: „Důvodem je, že producent (investor) chce mít plný podíl na zisku, protože stejně jako zaměstnanec vložil do vzniku díla prostředky a chce mít zcela rozvázané ruce pro obchodování s filmem“. Namísto výrazu „zaměstnanec“ má být ve větě správně uveden „zaměstnavatel“.
- 3.16. Str. 65: „Při porovnání demonstrativního výčtu s instituty lze konstatovat, že zákon nechrání ve smyslu kompenzace výrobce hudebních děl, protože vychází z předpokladu, že ke kopírování nedochází, protože je zakázáno.“ Diplomant měl patrně na mysli „výrobce notových záznamů hudebních děl“ a „kopírování pro osobní potřebu“, jinak by věta příliš nedávala smysl.

4. DOPORUČENÍ A NÁVRH HODNOCENÍ

Přes všechny výše uvedené výhrady práci k obhajobě doporučuji a navrhuji hodnocení D.

5. DOTAZY K OBHAJOBĚ:

- 5.1. Na str. 13 v otázce toho, kdo (která osoba) může či nemůže být producentem, diplomant dochází k závěru, že „výsledek byl povětšinou totožný, jelikož se téměř vždy může jednat o jakoukoliv fyzickou osobu nebo právnickou osobu.“ Jelikož diplomant píše „povětšinou“ a „téměř vždy“, nechtě uvede výjimky, kdy producent nebude (nemůže být) jakoukoliv fyzickou nebo právnickou osobou.
- 5.2. Nechtě diplomant vysvětlí, v jaké nejpodstatnějším aspektu se liší míra „ochrany investice“ u filmových, hudebních, divadelních a literárních producentů.
- 5.3. Vzhledem k tomu, že práce obsahuje srovnání vlastností ochrany v rámci práv průmyslových a práva nekalé soutěže, nechtě při obhajobě ústně doplní a) srovnání vlastností ochrany v rámci práv autorských (a souvisejících) a práva nekalé soutěže a b) srovnání vlastností ochrany v rámci práv autorských (a souvisejících) a práv průmyslových (včetně odpovědí na otázky, zda se zmíněné oblasti, resp. varianty ochrany mohou v některých případech tzv. „překrývat“-pokud možno s uvedením příkladů z praxe-či zda je možné vedle sebe uplatnit (tj. vzájemně kombinovat) různé prostředky právní ochrany.